

I dag har vi relativt høy grad av likestilling mellom kjønnene i Norge. En selvfølgelig minimumsforutsetning for likestilling i et demokratisk samfunn er at kvinner også har stemmerett. I dag er normen om at kvinner har lik stemmerett som menn, så selvfølgelig at vi nærmest ikke tenker over at det er en norm. Men kvinner fikk ikke lov å delta på lik linje med menn i stortingsvalg før i 1913. Ettersom stemmerettsalder da var 25 år, var de yngste som deltok ved dette valget, født i 1888. I 1888 var normen at kvinner ikke skulle ha stemmerett, og derfor følger det at kulturel relativismen er nødt til å hevde at det var riktig at kvinner ikke skulle få stemme den gang. Men det betyr også at de som kjempet for kvinners stemmerett i 1888, tok feil. Det de gjorde var til og med umoralsk, ganske enkelt fordi det brøt med datidens norm (Ross, 1930/2002; Wellman, 1963).

Hvis du mener at det var et fremskritt at kvinner fikk stemmerett i Norge i 1913, så synes du å måtte si at det finnes en standard eller en målestokk som gjør at vi kan bedømme praksisen i 1913 som bedre enn den i 1888. Denne målestokken er det da kanskje rimelig å mene også kan brukes mellom ulike praksiser og normer i dag. Vi trenger en målestokk som gjør at vi kan bedømme et samfunn *med* likestilling som bedre enn et samfunn *uten* likestilling. Generelt trenger vi å anta en objektiv standard for rett og galt for at det å overveie moralske spørsmål overhodet skal gi mening (Graham, 1996). Hva denne målestokken er, vil variere mellom ulike normative etiske teorier, men noen vil mene vi får et mer produktivt samfunn som skaper større grad av nytte og velvære. Andre vil si det respekterer grunnleggende rettigheter alle har. Andre igjen vil argumentere for at det i større grad gir alle i samfunnet mulighet til å leve gode

meningsfylte liv. Dette er målestokker vi finner hos henholdsvis utilitarismen, plikтетikken og dydsetikken.

Når vi sammenligner normer og verdier hos ulike kulturer, har vi en tendens til å sette søkelys på forskjellene. Men dette kan gi et falskt bilde av mer uenighet enn det kanskje er om normative spørsmål (Rachels & Rachels, 2012, s. 21). Når en i noen land kjører på høyre side av veien, i andre land på venstre, kan det synes som om normene er helt motsatt hverandre. Men de er ikke det. Normen er at vi blir enige om å kjøre på én side, den samme siden, av veien for å skape orden, for å skape trygghet. Orden og trygghet er felles norm, selv om praksisen varierer.

Når et samfunn kan ha dødsstraff for det et annet samfunn anser som mindre alvorlig, eller overhodet ikke galt, kan det se ut som at de er fundamentalt uenige om verdien av liv. Men det må ikke få oss til å overse likheten. Det at man tar liv i ulike omstendigheter i ulike kulturer, er alltid unntaket fra en grunnleggende regel om å respektere liv. Alle kulturer forbyr vilkårlig drap på uskyldige. Uenigheten går bare på hva som er legitime unntak fra denne regelen. Og slik må det selvfølgelig være. Et samfunn som tillater vilkårlig drap, vil raskt og ufravikelig gå til grunne.

Et annet eksempel på grunnleggende normer vi finner i alle samfunn, er sannferdighet. Som hovedregel skal vi si sannheten når vi kommuniserer med hverandre. Vi kan være uenige om det finnes legitime unntak fra denne regelen, og hva unntakene er, men det er alltid snakk om unntak fra den grunnleggende regelen om sannferdighet. En grunnregel om sannferdighet er en forutsetning for